INGEZONDEN

Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet; een "good story"

"The necessity to establish (.....) basic facts rests not on any quality in facts themselves, but on an a priori decision of the historian. Every journalist knows today that the most effective way to influence opinion is by the selection and arrangement of the appropiate facts".[1]

"... ik heb gekozen voor de feiten zelf en zo weinig mogelijk geïnterpreteerd".[2] Met deze 19e eeuwse, Rankeiaanse formule onderneemt de journalist Ted Schouten een poging het leven van zijn bewonderde oom Boy Ecury in een historisch perspektief te plaatsen. Het is geenszins mijn bedoeling om in deze korte reactie uitgebreid in te gaan op alle aspecten van het boek *Boy*. Het gaat mij in eerste instantie om de positivistische werkwijze van de auteur. Met andere woorden het gaat mij om de vaktechnische, methodologische aanpak van de pseudo-historicus Ted.

Dit doe ik omdat mijns inziens Ted met overtuigingskracht beweert een historisch-wetenschappelijk vehaal te hebben geschreven gebaseerd op de veronderstelling van "wie es eigentlich gewesen". Het is juist vanwege dit laatste dat Ted goed ingepast kan worden bij de stroming traditionele geschiedschrijvers die vertegenwoordigd wordt door o.m. Hartog, die zich voornamelijk bezighoudt met een journalistieke weergave van het Arubaanse verleden.

Teds werkwijze en -houding kan als volgt aangegeven worden:Spoor de feiten op, zet ze op een rij en dan vanzelf het ware geschiedgebeuren uit de feiten. Met andere woorden de feiten spreken voor zich. Iedere eerste-jaars geschiedenisstudent zal een dergelijke manier van werken gelijk betitelen als geschiedwetenschappelijke onvolwassenheid. Dit vanwege het feit dat de stelling dat feiten spreken voor zich spreken puur onzin is. "The facts speak only when the historian calls on them: it is he who decides to which facts to give the floor, and in what order or context". Feiten komen namelijk nooit puur tot ons, daar zij altijd reeds door het verstand van hun opsteller zijn bewerkt. Dus kunnen nooit "kleurloos" zijn. Het is juist doordat Ted geen enkel moment rekening houdt met dit belangrijke gegeven, dat hij dergelijke melodramatische en melancholische scenario's in zijn boek plaatst.

En Ted had beter moeten weten dat juist

Standbeeld van Boy

wat betreft de gevoelige zaken aangaande de oorlog de wetenschapper uiterst behoedzaam te werk moet gaan om het gevaar van overdrijvende estetisering en monumentalisering van het verleden te vermijden. Vandaar ook dat als ernaar gestreefd wordt om aan "de waarde van het gesproken woord geen afbreuk te doen" en welke andere soort primaire bronnen ook, een rigoreuse selectie dient plaats te vinden op basis van een reeks vastgestelde criteria die aan de hoogste eisen van wetenschappelijkheid voldoen, om verkleuring van het verleden te minimaliseren.

En het is juist op dit punt dat Ted volgens mij op grandioze wijze de mist ingaat. Namelijk vanwege deze tekortkoming reproduceert en exposeert hij uitspraken, beweringen en stellingen, en dergelijke, die ofschoon ze ontroerend kunnen zijn, in historisch-wetenschappelijke zin niets zeggen. (b.v. ik zal sterven met een glimlach op de lippen, Boy was een jongeman met een geweldig gevoel voor rechtvaardigheid etc.) Bovendien moest Ted al te goed hebben ingezien dat onder de toen heersende omstandigheden de intermenselijke relaties dermate gevoelig waren dat bij het gebruik van bepaalde bronnen in alle gevallen met dergelijke vitale aspekten rekening gehouden moest worden. Zo kunnen persoonlijke brieven, zeker tussen ouders - kinderen, vriend - vriendinnen en afscheidsbrieven wel mooi zijn voor een "good story", maar ze moeten als historische bronnen goed dooergezeefd worden om het trekken van verkeerde conclusies te vermijden.

Nogmaals, Ted stelt dat zo hij weinig mogelijk geïnterpreteerd heeft. Maar geschiedenis betekent mutaties mutandis interpretaties. Hiervoor dient de onderzoeker echter een geschiedwetenschappelijk verbeeldend begrip te ontwikkelen om greep te krijgen op de gedachten- en beleveniswereld van de mensen over wie hij schrijft. Door zich afstandelijk te verplaatsen in de wereld van zijn aktoren, kan de onderzoeker de motivaties van hun handelingen inzien. Dan alleen is de onderzoeker in staat de waarde van hun handelingen in een historisch perspektief, op hun juiste waarde in te schatten.

Maar bij de auteur van het boek Boy zien we echter dat er geenszins sprake is van een dergelijk verbeeldend begrip. Integendeel er is louter sprake van sympathie voor één aktor. Want feitelijk worden alle andere aktoren in een ondergeschikt multi- dimensioneel verband geplaatst ten opzichte van de hoofdfiguur Boy. De sympathie van Ted voor zijn oom is een kwestie van éénstemmigheid. Het is deze positie van "groeiende bewondering voor zijn oom" dat de auteur belemmert om van het door hem verzamelde bronnenmateriaal die deductie uit het verleden te destilleren zodat het geschiedgebeuren, proportioneel gezien, in een historischer werkelijkheidsperspektief wordt geplaatst. Namelijk "what the historian is called on to investigate is what lies behind the acts; and to this the conscious thought or motive of the individual actor may be quite irrelevant".

Met andere woorden: ondanks de schijnbare worsteling met zijn gevoelens is de auteur niet in staat geweest te voorkomen dat men hem terecht kan verwijten zijn eigen oompje op te hemelen. Ted beweert dat hij Boy geplaatst heeft in de tijd waarin hij leefde zonder de gebeurtenissen uit die tijd de overhand te laten krijgen op het bestaan van zijn hoofdfiguur. Op welke gronden hij deze omgekeerde Freudiaanse stellingname kan verdedigen, is mij volkomen onduidelijk. Bovendien is het voor mij onbegrijpelijk hoe Ted na zijn onderzoek en uiteenzetting deze stellingname blijft handhaven, terwijl zijn onderzochte bronnenmateriaal en de door hem gepresenteerde weergave hiervan, op evidente wijze het tegengestelde aantonen. Deze pseudo-psycho-analytische stellingname kan mijns inziens wel verklaard worden indien men deze in verband brengt met de perceptie van het verleden die de auteur heeft. Want volgens hem is de geschiedenis iets dat op een gegeven moment rijp wordt, opgepakt, geconstrueerd en beschreven kan worden. Er ontgaat Ted één →

Het graf van Boy

belangrijk gegeven, namelijk, opdat de mate van plausibiliteit van de weergave van de werkelijkheid van het verleden groter is, uitgegaan dient te worden van het geschiedgebeuren. Dat het descriptieve inherent verbonden is aan een pejoratief element.
Het is tevens in het licht van hetgeen hiergeen gesteld dat Ted met het begrip objectiviteit komt aanzwengelen. Een begrip dat thans weinig zichzelf respecterende wetenschappers (een historicus zeker) op de lippen nemen.
Ik wil geenszins de gegrondheid en de betrouwbaarheid van de door Ted gebruikte bronnen in twijfels brengen. Dit vanwege het feit dat ik daarvoor over geen andere historische gegevens beschik omdat ik mij nooit aangetrokken heb gevoeld door dit soort "helden-geschiedschrijving", en ook niet van plan ben deze een onderdeel van mijn studieveld te maken. Het ging mij immers meer om zijn methodologische en "geschiedfilosofische" aanpak. Evenmin kan ik de mening van Wim Rutgers delen dat "elk plekje waar Boy ooit geweest is" door Ted nagelopen is en dus suggereren dat Ted alles over Boy bloot heeft gelegd.De verificatie van de authenticiteit, relevantie, en onvolledigheid van het door Ted bewerkte bronnenmateriaal laat ik over aan een die meegesleept werd door het bewustwordingpsroces dat volgens Ted door zijn documentaire (en dus zijn boek) aan de gang is gebracht. In ieder geval verdient de auteur alle lof van de lezer voor twee belangrijke prestaties. Op de eerste plaats heeft hij de belofte die hij in alle stilte aan zijn grootvader had gedaan,ingelost. Ten tweede heeft hij een fantastische sentimentalistische "good story" geschreven. Een goede raad voor de auteur echter: Blijf je op je eigen werkterrein begeven.

Rudolf Croes

Noten:

1. CARR, E.H.:What is history? (Harmondsworth, 1980) p.1.1. Zie tevens over dit onderwerp Harmsen,G.: Inleiding tot de geschiedenis (Baarn, 1968), Collingwood, R.G.: The Idea of history (Oxford, 1980), Slicker van Bath, B., Geschiedenis: theorie en praktijk, (Utrecht/Antwerpen, 1978)
2. Interview in Napa, 1-11-1978, van Wim Rutgers.
3.19e eeuwse geschiedvisie van L. van Ranke, die het verleden wilde beschrijven "zoals het werkelijk gebeurd is." Nl laat de feiten maar spreken geen interpretatie, etc.
4. CARR, p. 11
5. CARR, p. 52

PLAZA
BOOK
SHOP

HAVENSTRAAT 33/hoek Shellstraat
TEL. 21821

HET BOEKEN
CENTRUM
VAN ARUBA

grawata

Ministeriële Tegenwerkingsregeling...

✸

Grace komo parlamentario? Te ainda nada, nada, nada!

✸

Bo tambe ta haña e union sindikal basta SUAve te awor?

✸

Benny ta e úniko di e 7 ministernan ku ta pone nos korda de bes en kuando e 'dushi' tempo di MEP...

✸

Je kunt niet alles naar de letter nemen, maar 'hechte en duurzame banden' zijn toch echt wel heel iets anders dan de 'slechte en spaarzame banden' waar 't nu op begint te lijken...

✸

E promé 100 dianan a pasa:

Benny, Lenny i Charro: "100 dia? Nos no sa di nada!"
Mito: "Si, pero bo tin ku tene kuenta ku..."
Manchi: "100 dia? B'a konta bon?"
Watty: "Si, e 100 dianan, pero nan a bira lei?"
Henny: "100 dia: so what?"

✸

Ben Wilms wordt teruggeroepen. Ja, natuurlijk! Henny heeft toch zeker óók recht op een koffiejongen!

✸

Een Stichting zonder *M*ening is als een *O*nderwijzer zonder *A*anstelling...

✸

Vaak heb ik een droom waarin ik Henny zie staan bij een benzinepomp waarvan de teller alsmaar achteruit loopt. Zou dat nou iets betekenen?

✸

Ingezonden grawata: "Na de eerste Honderd Dagen heeft de Nieuwe Regering in elk geval bereikt dat S & K geen stof meer heeft voor de rubriek 'Grawata'! Zie no. 2. (Daar kon je nog wel eens gelijk aan hebben, broeder!, red.).

Gezien de samenstelling van het kabinet, zou ik toch minstens 1/7 deel van mijn salaris weer terug gekregen moeten hebben... (Of niet soms, meneer Leonard Berlijnski?).

✸

Kambio: Als je vroeger de auto's van de gedeputeerden op zaterdag bij het Bestuurskantoor zag staan, dacht je: "Hé, alweer Partijraad?" Nu denk je: "Nou, nou, dáár wordt gewerkt!"

✸

De enigen die echt schijnen te *lijden* onder het nieuwe bewind zijn: die paar mensen van de 'nucleo' en de sa-

menstellers van Grawata en Chicote. (Want dat laatste is ook niet meer wat het geweest is . . .)

✸

Stichting tot *M*inimalisering van het *O*nderwijs op *A*ruba...

✸

Wat zeg je? Honderd *werk*dagen? Ja, leuk bedacht hoor, maar 't gaat mooi niet op, want die jongens werken ook op zaterdag en zondag!

✸

Gevraagd: mede-oprichters om te komen tot de stichting S.O.S., de Stichting tot *O*pheffing van alle Stichtingen!